

Những bí ẩn đằng sau Hội Nghị chia đôi đất nước

Tác Giả: Express news

Thứ Năm, 22 Tháng 7 Năm 2010 06:47

Là nòng cốt trong Lịch Sử, người ta mới thấy rõ chi tiết bí ẩn đằng sau hậu trường cho người chi phối thế nhưng mà lại thành công.

Từ trước tới nay, ai cũng nói rằng Hiệp Định Genève được ký kết ngày 20.7.1954 và Việt Nam mình thế nhưng nói rằng ngày này là ngày chia đôi đất nước. Nhưng vậy mà không phải vậy, Lịch Sử đã lầm. Văn bản của Hiệp Định đã được hoàn thành chiụ ngày 19 và chỉ được ký kết chính thức ngày 21.7, vào lúc 4 giờ sáng. Bên thảo luận cùng được ký kết vào lúc quá trưa.

Bảy năm trước, chính xác hơn là ngày 19.7.1949, Tổng thống Valluy, lúc bấy giờ Tổng thống Liên Hợp Quốc Việt Nam Chính, viết trong một công văn chính thức: 'Đây là một cuộc cùng (trước khi chi phối thế)... Thời gian của chúng ta được phân định khoảng chừng vài tháng... Chúng ta đánh ván bài cùng.' Và ông Bộ Trưởng Ngoại Chiến Tranh, Paul Coste-Floret, tuyên bố trong một cuộc phỏng vấn của tờ Figaro: 'Tôi nghĩ là từ nay không còn vấn đề quân sự nữa ở Đông Dương. Các quân chủng của chúng ta đã thành công hoàn toàn.'

Hai tháng 7 năm 1954, khi Pháp rời mặt với Việt Minh, kẻ thù của mình, một cuộc di tản đã kéo dài ở Đông Dương 91 tháng qua, từ ngày 19.12.1946 là lúc cuộc nổi dậy đã bùng nổ tại Hà Nội và tiếp theo đó là cuộc chiến tranh Đông Dương.

Quân Việt Nam Chính đã bị thiệt hại tới đó 92.000 người, trong đó có 19.000 người Pháp chính quốc, 30.000 lính Phi Châu và lính lê dương. Dù cho đã có 114.000 người bị thương, 30.000 tù binh, quân số lâm chiến của Việt Minh cũng lên tới 561.000 người, trong thời hòa bình. Trên 3.000 sĩ quan – tướng được thăng và ngân sách trung bình của quốc gia Pháp trong một năm lúc bấy giờ – đã bị chôn vùi trong cuộc phiêu lưu đó.

Sáu trước, tám vị tướng lãnh từng tể tướng, bấy giờ vị cao cấp đã kết thúc nhau trong cuộc chiến đó. Ngày 19.10.1950, Pierre Mendès France tuyên bố từ nhiệm đoàn Quốc Hội: 'Ý niệm toàn của của hành động chúng ta đã sai. Không thể tiếp tục như vậy được. Phải là hai giai pháp cùng khó khăn như nhau. Thời gian là hoàn thành những mục tiêu của chúng ta ở Đông Dương bằng quân sự... Giai pháp kia là tìm một thỏa hiệp chính trị, dĩ nhiên là một thỏa hiệp với những người đang chi phối chúng ta... Mình có thể chờ đợi cuộc thắng thuyết này. Vậy thì chúng ta phải nói thật tình cùng với đất nước. Phải cho các nước biết cái giá phải trả để đi đến cùng giai pháp kia.'

Tất cả câu chuyện của bảy năm tranh đấu và nói dối này, bây giờ nằm trong những tập hồ sơ lớn mang đầu 'M.T', được công bố trung tâm ngày 20.7.1954, trong văn phòng làm việc bí mật của Joli-Port, trụ sở của phái đoàn Pháp tại Genève. Một bí mật sang trọng, tể tướng, xung quanh có công viên lớn, do Bộ Trưởng Ngoại Giao mở ra trong thời gian hội nghị, được mở cửa ngày 26 tháng 7. Được theo bởi họ là những bí mật của Eden, Molotov, Bedell Smith, Chu Ân Lai, Phạm Văn Đồng, trong đó người ta luân phiên nhau tiệc tùng và đi chơi riêng tư.

Những chiếc xe Zis đen to lớn của Liên Xô, những chiếc Cadillac của Huê Kỳ, những chiếc xe Rolls của Anh và mấy chiếc Citroën khiêm nhường của Pháp, chụm ngọm chụm xuôi trên các

con đường của thành phố làm cho công nhân sát Thủy Sĩ phải bị bỏ lên.

Độc lập và hòa bình của Pháp mang tên 'Tình Hình Quân Sự', người ta thấy rằng những nhà lãnh đạo quân sự không có đội ngũ chính phủ. Ngày 19.12.1950, Tham Mưu Trưởng Lê Văn Khoa, Tổng trưởng Blanc, viết một văn thư lên ông Bộ Trưởng: 'Từ năm 1945, Quân đội Pháp đã đổ máu ở Đông Dương quá nhiều. Những tổn thất rất đáng kể và đau đớn như vậy. Hiện nay thì tổn thất đã đến mức không chịu được nữa.' Trưởng đó, Thượng尉 Juin cũng đưa ra lập trường của ông lên Thủ Tướng ngày 24.5.1952: 'Việc thi hành kế hoạch này (duy trì quân Việt Nam Chính Phủ Đông Dương) đưa đến hậu quả tai hại cho lợi ích của chúng ta ở Châu Âu và ở Bắc Phi.' Tổng trưởng Blanc khuyên nên đi theo hướng Bắc Kỳ: 'Tiếp tục chiến đấu ở vùng Châu Thổ sông Hồng, mở chôn quân sự ta, là một tội ác...'

Tuy nhiên, đến Sài Gòn hai ngày sau, với những 'quy định hành quân rã', ông Plevén, Bộ Trưởng Quốc Phòng, và De Chevigné, Tổng Trưởng Chiến Tranh chấp thuận việc chuyển địa điểm chiến lược từ 'khiến quân Việt'. Đó là Đỉnh Biên Phủ. Một địa danh mà người Pháp khó quên, với 16.000 người bị mắc bẫy trong một lòng chảo thép khổng lồ, các sư đoàn chiến của Việt Minh bao vây và pháo nòng của họ nã vào. Một tài liệu trong hồ sơ 'Tình Hình Quân Sự' cho thấy có rút kinh nghiệm. Đó là một bức thư của Thượng尉 Juin, gửi ngày 6.7.1954: 'Đỉnh Biên Phủ rất rất làm cho một phần lớn lợi ích của Việt Nam rơi vào tay, nhưng thì nó làm cho những lợi ích còn lại của ta bị phân tán và bị hao mòn kinh khủng vì phải hoàn thành những nhiệm vụ khác trong Kế Hoạch Navarre... Không còn chần chừ gì nữa, đấu cho vì lý do để độc lập hay chính trị. Phải tiếp tục đánh nhau...'

Hồ sơ thì nói của Genève mang tên 'Ngoại Giao'. Người ta có thể đặt cho nó cái tên 'Làm gì bây giờ?', vì trong đó, có ba giới pháp mà, thì nhiệm vụ thặng qua những người chính trị Pháp đã đặt ra cho họ: can thiệp võ trang của Mặt vào cuộc chiến, sự chuyển của một hội nghị quốc tế hoặc là những thuyết trình tiếp giáp Pháp và kế hoạch là Việt Minh.

Giới pháp thì ba đường những những cân nhắc. Chiến tranh Đông Dương có hai đội thì trực tiếp là Pháp và Việt Minh. Chính hai đường sự phải cùng nhau liên lạc trực tiếp tìm cách đem lại một giới pháp cho cuộc chiến. Những những người những quy định thì đó như Bidault, Teitgen, Plevén, những ông chủ chốt thì đứng trong chính phủ Laniel, đã bắt buộc những người đó và chuyển một cuộc họp những quốc tế, một hội nghị để đưa một sự những quy định thì phân tán thêm.

Hội nghị Bộ Trưởng Ngoại Giao Tổng Trưởng, họp tại Bá Linh hội tháng Giêng, sau 6 tháng thảo luận sự khởi, đã quyết định những những tiếp tại Genève một phiên họp với những những của Á Châu còn bắt đầu: Triều Tiên và Đông Dương. Phiên họp mở đầu ngày 26.4.

Cũng với Tổng Trưởng còn có phái đoàn Trung Quốc. Những với Trung Quốc bắt đầu vào đội ngũ ngoại giao quốc tế. Cùng với các ông Molotov và Chu Ân Lai còn có những người của Việt Minh. Cùng với Eden, Dulles và Bidault là ba người Đông Dương, Việt, Miên, Lào.

[...]

Những ngày đầu, Bidault có vẻ tin tưởng. Ông cho rằng Trung Quốc sẽ bắt Việt Minh để đánh đổi lấy quy định thì kinh tế và việc Pháp cam kết sẽ bắt phải cho Trung Quốc vào LHQ. Tháng 10,

ông nói với Foster Dulles: 'Trung Quốc đang bị đối kém, có thể bị bắt buộc phải chấp nhận ngay các chuyển nhượng lãnh thổ để khôi phục cô lập.'

[...]

Những đồng nghiệp thì ông cũng chú ý đến những đồng nghiệp với chuyển nhượng Hội Nghị Genève thật bất ngờ, nghĩa là kêu gọi chuyển nhượng Miền chiến tranh quân sự vào cuộc chiến. Các cuộc thăm dò dư luận rất phức tạp. Phúc trình chánh thức của Bộ Ngoại Giao với phần đồng ý của hội nghị (tài liệu ngày 29.6.1954) viết với văn đồng nghiệp như sau: '...số chiến tranh của Miền bị ràng buộc bởi nhu cầu điếu kiện, trong số đó có sự đồng ý của Anh và như vậy chỉ là trên lý thuyết. Mặt khác, có vẻ như việc chiến tranh nghiệp không nhất thiết chấp nhận chấp nhận Đông Dương không mà còn có nguy cơ mở rộng.'

Riêng ông Đới Sĩ Chauvel, người đi đầu phái đoàn Pháp, trong khi đi đầu khi phái đoàn đi quy định Bidault hoặc trong khi ông nảy ra ý nghĩ, có ghi nhận rằng 'ngày 4 tháng 5, trước khi ra đi Dulles có hỏi tôi Pháp có thể nào thu quân về hai vùng châu thổ, với sự yểm trợ của hàng không mà u ám Miền đồng ý Sài Gòn và Hội Phòng, và chỉ hai năm cần thiết cho việc chuyển nhượng miền về cuộc hành quân riêng miền không...' Những hai năm! Như vậy, tương lai có vẻ không thuôn gọn. Do đó Bidault theo luận thêm với Miền nhu cầu.

[...]

Những cuộc thảo luận đã diễn ra [...]. Không có kết quả quan trọng. Ngày 10.6, đi đầu Pháp trong cuộc hội đàm quân sự giữa năm quốc gia tại Hoa Thịnh Đốn, Tướng Valluy, đánh điện cho bí thư: 'Về chuyển nhượng miền đồng ý, chúng tôi nghĩ là có thể cung cấp...' Đới Sĩ Chauvel, ngày 15.6, Bidault gửi cho Henri Bonnet, Đới Sĩ Pháp tại Huế kể những chuyện. Ông Đới Sĩ Chauvel đi Dulles nghe báo cáo đi đầu của yểm trợ viết rằng: 'Thái độ của Miền cho chúng tôi có cảm tưởng rằng chuyển nhượng chúng tôi thật đe dọa Trung Quốc và Việt Minh, để làm yên tâm những thuyết, là không đích thực...' Cuộc văn đồng nghiệp không thành vì ngày 18.6, ông Bonnet đánh điện: 'Qua cuộc trao đổi quan điểm, rõ ràng là chánh phủ Huế kể không sẵn sàng cam kết dứt khoát với văn đồng ý Đông Dương...' Trong lúc giao thiệp, những thuyết không thành văn đồng nghiệp và cùng ngày hôm đó ở Paris, nơi các Laniel báo cáo đi đầu, và a mại trao quy định cho chánh phủ Mendès France đã đồng ý Quốc Hội tưng phong. Trên đà đó, Mendès France cam kết đem lại hòa bình cho Đông Dương trở lại là vào ngày 20.7.

Đồng nghiệp, Mendès France cũng theo những báo cáo dứt khoát là nêu thật bất ngờ, ngày 21.7, ông sẵn xin Quốc Hội gửi một toán quân của sang Đông Dương, trước khi chấp nhận. Như vậy, trong khi thách thức với hòa bình, ông cũng sẵn sàng đánh nhau – tuy không liệu mang đi đầu chiến tranh tranh giành – và đồng nghiệp cũng giữ thể mặt những thuyết trong một khuôn khổ không phải do ông chấp nhận.

[...]

Khi Mendès France ra tay hành đồng nghiệp, những người tiến hành không thông báo cho ông quy định (do Bộ Chỉ Huy Quân Sự quy định chiến lược có sự đồng ý của chánh phủ và đang đồng ý thi hành) đi đầu khu Giáo Xứ trong vùng Châu Thổ sông Hồng. Như vậy Mendès France khi phải bàn

Những bí ẩn đằng sau Hội Nghị chia đôi đất nước

Tác Giả: Express news

Thứ Năm, 22 Tháng 7 Năm 2010 06:47

---

trong những cuộc thảo luận ban đầu với Việt Minh. Trái lại, những người tiến nhiệm có thông báo với những người mình M là nên cẩn giác với cái chánh phủ 'trong tay của những người'.

Huê K triu h i đ i di n c a h Genève, Bedell Smith, và thit l p ngay m t k ho ch b y đ i m, tóm l c nh ng đ i u k i n đ tham d vào cái Hi p Đ nh có th ký k t. Những đ i u k i n mà Dulles có tâm s cùng Mendès France ngày 13.7 với s hi n di n c a Eden. Dulles nghi ng nh ng đ i u k i n đó s không đ c ch p nh n. Qu th t y nh r ng.

Ngày 24.6, có quy t đ nh là ch p nh n nguyên t c chia c t lãnh th Việt Nam. Ngày 26, quy t đ nh đó đ c thông báo cho Ph m Văn Đ ng, Tr ng Phái Đoàn Việt Minh. Theo biên b n bu i h p trong ngày thì Ph m Văn Đ ng tuyên b : 'Đ ng phân chia gi i tuy n s đ c đ t gi a v tuy n 13 và 14.'

Ngày 10.7, Mendès France t i Genève, tuyên b : 'Tôi có 240 gi đ thành công.' Ông Eden t n l c giúp ông. Ngày 13.7, sau m t cu c h i k i n lâu 1 gi r i, Bedell Smith tr v thuy t ph c Dulles là ông Th T ng m i c a Pháp có nhi u thi n chí. Sau cu c h i đàm có tính quy t đ nh đó, ông Ngo i Tr ng M tâm s với nh ng ng i c ng s : 'This guy is terrific' (Ông y th t tuy t v i). S Sài Gòn, T ng Ely, Tham M u Tr ng L c Quân đ m nhi m ch c v T ng T L nh.

H t khoáng đ i h i ngh t i m t đàm, ng òi ta khó nh c đ i t ng v tuy n m t, đ a lên t ng ch ng m t đ ng phân chia gi i tuy n t ng lai, chia đôi B c Nam t v tuy n 13 đ n 17. Đ ng th i, ngày t ng tuy n c mà Việt Minh mu n cho 'th t g n k' - nhi u l m là sáu tháng - đ c đ i t i hai năm, qua nhi u n l c k ti p. H th ng ki m soát đ c tăng c ng. Nam Việt Nam đ c t do k t liên minh, t do nh n vi n tr M . Lào và Cao Miên đ c đ ra ngoài. Nh v y, trong ba n c Đông Đ ng, hai n c đ c đ ra ngoài t m nh h ng c a Việt Minh.

[...]

Th c ra, h i ngh , Việt Minh ch ch p thu n có v tuy n th 16. Ph i ch y ng c ch y xuôi bàn lu n tay đôi, tay ba, tay t , gi a chín phái đoàn, gi a nh ng c v n không chánh th c, nh ng ng i môi gi i t nguy n nh ông Krishna Menon, đ i di n n Đ . Trên sân th ng bi t th Joli-Port, Mendès France, Molotov và các thông đ ch viên bàn lu n ba gi li n đ i cái nhìn c a các phái đoàn Pháp và Liên Xô theo dõi t xa, không nghe đ c gì h t. T i đ n, Mendès France tâm s với nh ng ng i c ng s m i lo âu c a ông. Ông s b l m l n vì tin t ng quá nhi u i thi n chí hòa bình c a đ i ph ng. T i hôm đó, quá m t m i, ông coi công trình g n nh đã tiêu tan.

Ngày hôm sau, vào x chi u, trong khi các chuyên viên phát thanh Th y Sĩ, ch u chuy n ti p đài phát thanh Pháp, đang thit k xe truy n thanh và đ ng dây. Mendès France, ng i t i chi c bàn trong v n đang xem l i vi c so n th o bài vi t mà ông s p đ c m i t i th b y. Ông đang làm vi c thì Bedell Smith đ n. Ng i ta yêu c u ông ch cho m t chút, vì phát thanh không th ch . Ông Tr ng Phái Đoàn M ng i ch và quan sát t v thích thú vi c các chuyên viên đang chu n b . Trang chót v a đánh máy xong, cu c phát thanh b t đ u.

M t ông xu t hi n, ng i ta ra hi u cho ông đ ng làm n trong khi đi. Th y micro, dây đ i n, ông

hiểu ngay và tuân theo những gì ông bảo ông đã nói với ông bạn đồng hành của ông. Đó là Anthony Eden.

Bên Pháp, những người tiến bộ, chính giới đang chăm chú nghe tiếng nói của Thủ Tướng chính phủ phát đi từ Genève: 'Tôi muốn kết thù, kẻ thù to lớn nhất mà tôi đánh đuổi từ bao lâu nay. Đó là sự hoài nghi, một sự hoài nghi không lành mạnh và ghen ghét là làm tê liệt, một khuynh hướng ghen ghét không công bằng cho phép nó làm cho mình không còn tin tưởng gì nữa, không chịu công nhận gì hết và ghen ghét cho nên còn hy vọng gì cả. Thay vì vậy mà không, chúng ta không có quy định khu vực, không có quy định thoát thuế việc tìm hiểu chính mình hay là, một cách đơn giản, cùng nhau.'

Ngày 17, những chuyến đi của ông lui lắng xuống. Ngày 18 có vẻ sáng sủa. Ngày 19, Phạm Văn Đồng nói chuyện hai tiếng đồng hồ trước tiệp với Mendès France, không có thông ngôn. Khi chia tay, hiệp định của ông đã hoàn thành: về tuyến tháng 17, di tản Hà Nội-Hội Phòng trong vòng 300 ngày, phóng thích tù trong 30 ngày, Việt Minh rời Lào và Cao Miên và cam kết tôn trọng dân quyền và chủ quyền của hai quốc gia này, ngừng tuyến chia cắt trong hai năm.

Tối 8 giờ sáng ngày 20.7, một Phái Đoàn nặng nề theo học vẫn bận. Buổi không khí lúc quan lan rộng. Ký giả đánh tin đi: 'Xong rồi. Hiệp định ký kết trong ngày.' Những người trong phút chót hiểu xu hướng hiện tại. Mendès France nói chuyện với Phạm Văn Đồng, rời với Eden và Molotov rời đi tiếp tục đi theo tay họ. Rồi ra, một chuyến ghen ghét quy định xong. Lúc 14 giờ, Thủ Tướng Pháp tiếp ba người đi theo đi gặp Chu Ân Lai mà ông mời ăn trưa.

Khi ông đi ngang, một nhà báo nhắc: 'Chỉ còn 10 tiếng nữa thôi!' Mendès France đáp lại: 'Số xong lúc nửa đêm hay là chúng bao giờ hết'. Lúc 17g10 tin loan ra là sự ký kết lúc 21 giờ phiên họp trước tại Palais des Nations. Ký giả xô đẩy các máy điện thoại, điện tín gửi đi khắp nơi trên thế giới. Lúc 21 giờ, chúng thay đổi hết, 22 giờ cũng không có gì. Bóp bênh, nôn nóng, rời lo lắng, chuyện gì đây?

Chỉ vì Điên Cao Miên, Tep Phan, cho biết là sau khi suy nghĩ kỹ, ông sẽ không ký Hiệp định. Ông đưa ra đòi hỏi mới, đòi hỏi những ông bố để m mới. Tất cả đều phải xét lại. Các phái đoàn Công quốc sẽ ngay là cái bạn của M. Những phái đoàn Tây phương thì ngay là của bạn của Liên Xô. Mọi bên lấy lấy lợi trước công của mình, lấy nghi ngờ nhau, ghen ghét một nào cũng hãm hại, chia bao giờ tha hiểu có vẻ xa với nhau vậy.

Lúc 23 giờ, chín Phái Đoàn họp kín tại biệt thự của phái đoàn Anh. Ông Eden không ngừng biện hộ, tìm cách thuyết phục Tep Phan. Ông nói với họ: 'Không. Tôi nói không là không.' Quá mệt mỏi, Eden quay sang Molotov: 'Xin ông giúp chúng tôi một chút!' Molotov cười mỉa và trong sự ngạc nhiên của mọi người, ông nói: 'Có gì quan trọng đâu. Cho ông nghe những gì ông muốn...' Những phái đoàn Việt Minh nghi ngờ, không muốn tách rời ba quốc gia đình chiến Việt-Miên-Lào, ký kết hoặc không ký gì cả.

Mọi người hai giờ đêm đã đi ngủ. Mendès France đã thua cuộc rồi chăng? Không, bản thân ông vẫn tiếp tục các Phái Đoàn của mình và liên kết chặt chẽ, một quy định để tiêu biểu, chia tay trong lịch sử ngoại giao, đồng hành đã đồng ý. Bị lôi ra khỏi giới, Bedell Smith đưa ra một đầu cũng phải xu hướng hiện tại. Cuộc họp ngừng thuyết luận bị dừng.

Những bí ẩn đằng sau Hội Nghị chia đôi đất nước

Tác Giả: Express news

Thứ Năm, 22 Tháng 7 Năm 2010 06:47

Một khi Hiệp Ước cho Cao Miên đã đất đổ, Mendès France đòi hỏi những quy định về a tha thu cho nước này cũng phải áp dụng cho Lào. Chính phủ Lào bị phẫn nộ vì quá hèn nhát nước láng giềng, nhưng vậy là bất công. Molotov đưa hai tay lên trời... Một cuộc bàn thảo mới lại bắt đầu. Cùng, đội biên giới Liên Xô cũng chịu theo.

Phải mất trên 3 tiếng đồng hồ nữa để đội biên giới tài liệu và đúng 3g50 mới ký xong, những đồng hồ xác nhận là ngày 20.7 vẫn tiếp tục. Phái Đoàn Pháp và ông Trưởng Phái Đoàn không chịu xuất hiện trong ký kết. Không ngờ ở Pháp nào quên đồng hồ đó là một đồng hồ chưa chạy, một hồ hết cuộc kết thúc của một đội biên giới tàn khốc.

Ngày 21, trên đài phát thanh, Mendès France nói với dân Pháp: 'Tôi không cần bày tỏ tình cảm của tôi vì đó là tình cảm của đồng bào.' Joli-Port, hàng trăm thanh niên trên phố giơ cờ đỏ phân chia số, khuấy động khích và đổ chúc mừng. Còn đội với 30.000 tù binh là đoàn của đồng đội họ.

Ngày 23, với 471 phi cơ của ngày 14, Quốc Hội chấp thuận Hiệp Ước Genève. Trưởng đó, Quốc Hội đã chấp thuận với 569 phi cơ của ngày 9, những đồng sau đây, sau khi được thông qua chương trình nghị sự để nói lên tâm trạng tình cảm của mình: 'Quốc Hội hài lòng ghi nhận việc chấp thuận xung đột Đông Dương, phần lớn những hành động dứt khoát của Thủ Tướng Chính Phủ. Những thay đổi không sao tránh khỏi những sự hy sinh tàn bạo... yêu cầu chính phủ nên tiếp tục... một chính sách hòa bình...'

[...]

Dân biên giới, chấp huy quân sự, chuyên viên ngoại giao không mất ai làm mất. Hiệp Ước ngày 20.7 của văn hòa bình thanh lịch và trẻ trung cho nước Pháp vẫn may mắn tái phát hiện. Những người bình luận xuất hiện khắp nơi:

- Một cuộc chiến tàn khốc và giết hại những cán bộ ưu tú của chúng ta. Nhưng vậy có nghĩa là tôi ân hận chào mừng người thoát khỏi nước của Hội Nghị Genève.

- Cuộc chiến bại này còn thanh minh cho những người mà họ không có nghĩa lý và tài cán của Mendès France.

- Phải cảm ơn Mendès France đã đất đổ để mục đích. Rồi đây giết máu của người Pháp không còn phải đổ ra cho một cuộc chiến vô nghĩa. Genève, Mendès France đã là một người thanh lịch của đất nước. Bất kể Mendès France lãnh đạo gánh nặng của những gì được coi là bất lợi khi ông nắm quyền là bất công.

Cuộc kết thúc của chiến tranh Đông Dương được André Siegfried (Chủ tịch Viện Chính Trưởng Hội Quốc Gia) tán thưởng bằng câu nói như sau: 'Lần đầu tiên trong Lịch Sử, người ta mới thấy kết thúc chiến tranh mà không thành công.'